

CONCLUSIO

840. — Quæstionibus de constitutione et regimine Ecclesiæ persolutis, explicata disciplina de personis, de rebus sacris et de judiciis, finem imponendum duximus hisce Prælectionibus canonicis. Multa quæ desunt consecraria practica supplebit studiosus lector, si ad principia juris animum intenderit; non enim cuncta expendere possibile fuit, nec exposcebat incepti instituti ratio, sed regulas generales tradere methodo scholastica, atque compendiaria ratione, quibus causas quæ frequentius in praxi occurrunt resolvere valeamus et ad disciplinæ ecclesiasticæ scientiam vias parare. Hoc unum nobis animo fuit, ut clericos juvaremus in adipiscenda disciplina sacra ex traditionibus venerandis Patrum, imprimis SS. Pontificum. Si quid, præter mentem, exciderit quod alienum esse videatur a definitionibus atque placitis Ecclesiæ Romanæ, hoc penitus delendum volumus; nos enim atque cuncta quæ scripsimus, hujus Ecclesiæ Matris ac disciplinæ interpretis censuræ filiali affectu et obsequio subjicimus, rati non aliam esse veram, solidamque doctrinam, quam quæ ipsi probata sit.

APPENDICES

PRÆLECTIONUM JURIS CANONICI

§ 1.

REGULÆ JURIS

Regulæ juris e titulo XLI libri V Decretalium.

1. Omnis res, per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur.
2. Estote misericordes, etc... Hoc loco nihil aliud nobis præcipi existimo nisi ut ea facta quæ dubium est quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur. Quod enim scriptum est: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos*, de manifestis dictum est, quæ non possunt bono animo fieri, ut stuprum, blasphemix, furta, ebrietates et similia, de quibus nobis permittitur judicare.
3. Qui scandalizaverit, etc... Utilius scandalum nasci permittitur, quam veritas relinquatur.
4. Quod non est licitum in lege necessitas facit licitum. Nam et sabbatum custodiri præceptum est: Machabæi tamen sine culpa sua in sabbato pugnabant. Sic et hodie si quis jejunium fregerit ægrotus, reus voti non habetur.
5. Quod latenter, aut per vim, vel alias illicitè introductum est, nulla debet stabilitate subsistere.
6. In ipso causæ initio non est a quæstionibus inchoandum.

7. Quidquid in sacratis Deo rebus, et episcopis injuste agitur, pro sacrilegio reputatur; quia sacra sunt et a quoquam violari non debent.
8. Qui ex timore facit præceptum, aliter quam debeat facit; et ideo jam non facit.
9. Defleat peccator, quia offendens in uno factus est omnium reus.
10. Non potest esse pastoris excusatio, si lupus oves comedit et pastor nescit.
11. Indignum, et a Romanæ Ecclesiæ consuetudine alienum, ut pro spiritualibus facere quis homagium compellatur.

—————

Regulæ juris Sexti Decretalium.

1. Beneficium ecclesiasticum non potest licite sine institutione canonica obtineri.
2. Possessor malæ fidei ullo tempore non præscribit.
3. Sine possessione præscriptio non procedit.
4. Peccatum non dimittitur nisi restituatur ablatum.
5. Peccati venia non datur nisi correcto.
6. Nemo potest ad impossibile obligari.
7. Privilegium personale personam sequitur, et extinguitur cum persona.
8. Semel malus, semper præsumitur esse malus.
9. Ratum quis habere non potest quod ipsius nomine non est gestum.
10. Ratihabitionem retrahi, et mandato non est dubium comparari.
11. Cum sint partium jura obscura, reo favendum est potius quam actori.
12. In judiciis non est acceptio personarum habenda.
13. Ignorantia facti, non juris, excusat.
14. Cum quis in jus succedit alterius, justam ignorantia causam censetur habere.
15. Odia restringi et favores convenit ampliari.
16. Decet concessum a principe beneficium esse mansurum.
17. Indultum a jure beneficium non est alicui auferendum.
18. Non firmatur tractu temporis quod de jure ab initio non subsistit.
19. Non est sine culpa qui rei quæ ad eum non pertinet se immiscet.

20. Nullus pluribus uti defensionibus prohibetur.
21. Quod semel placuit, amplius displicere non potest.
22. Non debet aliquis alterius odio prægravari.
23. Sine culpa, nisi subsit causa, non est aliquis puniendus.
24. Quod quis mandato facit judicis, dolo facere non videtur: cum habeat parere necesse.
25. Mora sua cuilibet est nociva.
26. Ea quæ fiunt a iudice, si ad ejus non spectant officium, viribus non subsistunt.
27. Scienti et consentienti non fit injuria neque dolus.
28. Quæ a jure communi exorbitant, nequaquam ad consequentiam sunt trahenda.
29. Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.
30. In obscuris minimum est sequendum.
31. Eum qui certus est, certiorari ulterius non oportet.
32. Non licet actori quod reo licitum non existit.
33. Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum.
34. Generi per speciem derogatur.
35. Plus semper in se continet quod est minus.
36. Pro possessore habetur qui dolo desit possidere.
37. Utile non debet per inutile vitiari.
38. Ex eo non debet quis fructum consequi quod nisus extitit impugnare.
39. Cum quid prohibetur, prohibentur omnia quæ sequuntur ex illo.
40. Pluralis locutio duorum numero est contenta.
41. Imputari non debet ei, per quem non stat, si non faciat, quod per eum fuerat faciendum.
42. Accessorium naturam sequi congruit principalis.
43. Qui tacet consentire videtur.
44. Is qui tacet non fatetur, sed nec utique negare videtur.
45. Inspicimus in obscuris quod est verisimilius, vel quod plerumque fieri consuevit.
46. Is qui in jus succedit alterius, eo jure quo ille uti debet.
47. Præsumitur ignorantia ubi scientia non probatur.
48. Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria vel jactura.
49. In pœnis benignior est interpretatio facienda.
50. Actus legitimi conditionem non recipiunt neque diem.
51. Semel Deo dicatum, non est ad usus humanos ulterius transfereendum.

52. Non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum.
53. Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus.
54. Qui prior est tempore, potior est jure.
55. Qui sentit onus, sentire debet commodum, et e contra.
56. In re communi potior est conditio prohibentis.
57. Contra eum qui legem dicere potuit, apertius est interpretatio facienda.
58. Non est obligatorium, contra bonos mores præstitum juramentum.
59. Dolo facit qui petit quod restituere oportet eundem.
60. Non est in mora qui potest exceptione legitima se tueri.
61. Quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum.
62. Nullus ex consilio, dummodo fraudulentum non fuerit, obligatur.
63. Exceptionem objiciens, non videtur de intentione adversarii confiteri.
64. Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infectis haberi.
65. In pari delicto vel causa, potior est conditio possidentis.
66. Cum non stat per eum ad quem pertinet, quominus conditio impleatur, haberi debet perinde ac si impleta fuisset.
67. Quod aliqui suo non licet nomine, nec alieno licebit.
68. Potest quis per alium, quod potest facere per seipsum.
69. In malis promissis fidem non expedit observari.
70. In alternativis electoris est electio, et sufficit alterum adimpleri.
71. Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multo magis admittendus.
72. Qui facit per alium, est perinde ac si faciat per seipsum.
3. Factum legitime retractari non debet, licet casus postea eveniat a quo non potuit inchoari.
4. Quod alicui gratiose conceditur, trahi non debet aliis in exemplum.
75. Frustra sibi fidem quis postulat ab eo servari, cui fidem a se præstitam servare recusat.
76. Delictum personæ non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare.
77. Rationi congruit ut succedat in onere qui substituitur in honore.
78. In argumentum trahi nequeunt quæ propter necessitatem aliquando sunt concessa.
79. Nemo potest plus juris transferre in alium, quam sibi competere dignoscatur.

80. In toto partem non est dubium contineri.
81. In generali concessione non veniunt ea quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus.
82. Qui contra jura mercatur, bonam fidem præsumitur non habere.
83. Bona fides non patitur ut semel exactum iterum exigatur.
84. Cum quid una via prohibetur alicui, ad id alia non debet admitti.
85. Contractus ex conventionem legem accipere dignoscuntur.
86. Damnum quod quis sua culpa sentit, sibi debet, non aliis imputare.
87. Infamibus portæ non pateant dignitatum.
88. Certum est quod is committit in legem, qui legis verba completens, contra legis nititur voluntatem.

§ II.

CONCORDATUM INITUM ANNO 1801 INTER PIUM VII S. PONTIFICEM
ET GUBERNIUM GALLICANUM

Gubernium Reipublicæ recognoscit religionem Catholicam, Apostolicam, Romanam, eam esse religionem quam longe maxima pars civium Gallicanæ Reipublicæ profitetur.

Summus Pontifex pari modo recognoscit eandem religionem, maximam utilitatem maximumque decus percepisse, et hoc quoque tempore præstolari ex catholico cultu in Gallia constituto, necnon ex peculiari ejus professione, quam faciunt Reipublicæ Consules.

Hæc cum ita sint atque utrinque recognita, ad religionis bonum internæque tranquillitatis conservationem, ea quæ sequuntur inter ipsos conventa sunt :

ART. I. Religio Catholica, Apostolica, Romana, libere in Gallia exercebitur. Cultus publicus erit, habita tamen ratione ordinationum quoad politiam, quas Gubernium pro publica tranquillitate necessarias existimabit.

II. Ab Apostolica Sede, collatis cum Gallico Gubernio consiliis, novis finibus Galliarum dioceses circumscribentur.

III. Summus Pontifex titularibus Gallicarum ecclesiarum Episcopis significabit se ab iis, pro bono pacis et unitatis, omnia sacrificia firma